

Trio APERTO

Săptămâna Internațională a Muzicii Noi nu mai este un eveniment neașteptat și inedit, ci tinde să devină un reper solid al calendarului vieții muzicale. Mai puțin obișnuit este, însă, faptul că una dintre serile muzicale ale "Săptămânii" a fost și cadrul festiv de decernare a premiilor Concursului internațional de compoziție "Aperto", una dintre lucrările premiate - este vorba de "*Priviri*" pentru vioară, clarinet și pian a Laurei Manolache - fiind interpretată în aceeași seară.

Concertul de miercuri 26 mai 1999, de la Aula Palatului Cantacuzino s-a deschis, așadar, cu decernarea premiilor de compoziție, dar a continuat, în nota specifică Festivalului în care era inclus, cu prezentarea unor creații contemporane provenind din zone estetice relativ diferite, însă limitate la posibilitățile de expresie ale trio-ului alcătuit din pian, vioară și clarinet, în diverse variante de asociere, bineînțeles agrementate de intervenția atât de modernă a culorilor instrumentelor de percuție. Am audiat, așadar, piesa *Munirando* pentru clarinet și pian de Augustin Fernandez - concepută într-un limbaj sonor accesibil, în care s-au făcut observate efecte de mers la unison remarcabil realizate de către interpreți; un anume haz, o expresie de vervă și bună dispoziție a luminat momente în desfășurarea lucrării, care s-a arătat a fi frumos construită, într-un echilibru stabil, cu un rezultat sonor agreabil, asigurat în bună măsură și de interpretarea oferită de pianista Dolores Chelariu, împreună cu clarinetistul Dan Avramovici. Punctul următor al programului a fost o lucrare destinată, de asemeni, pianului și clarinetului - este vorba de *Adagio* aparținând compozitorului polonez Andrzej Dziadek. O construcție în arc, un bocet îmbinând sonorități bolovănoase ale celor două instrumente cu momente de resemnată oboasă, tensiuni și relaxări parțiale conducând spre acel maxim total, care nu rămâne nici el - până la urmă - ceea ce a reușit a deveni; un traiect expresiv în care, din nou, muzica a avut viață cu adevărat din viața și mai ales intențiile sincrone ale interpreților săi.

Următorul moment s-a constituit într-o evidentă schimbare de decor, în primul rând din punct de vedere timbral, dar nu numai: a intrat în scenă cel de-al treilea membru al Trio-ului *Aperto* - violonistul Ladislau Csendes - interpretând *Sonata pentru vioară solo* de Tiberiu Olah. Ideea de bază a lucrării pare a fi polifonia, extinsă la nivelul construcției macrostructurale, sub forma polifoniei de stare; poate că, mai puțin pretențios s-ar putea defini ca existența dialogului între două personaje muzicale; dar pare a fi ceva mai mult decât atât: e o exprimare complexă a opoziției timbrale, tensionale, dinamice, într-o desfășurare a cărei coeziune este maximă, în ciuda alcătuirii din suprapuneri-alăturări de "cărămizi" sonore. Iar interpretarea a fost - și de această dată - o traducere clară, e exprimare convingătoare a muzicii.

În sfârșit, în încheierea concertului a fost prezentată lucrarea Laurei Manolache - *Priviri* pentru vioară, clarinet și pian (cu ușoare inserții de "percuție", efecte de culoare) - o piesă solid construită, speculând expresia sonorităților frumoase și urâte în îmbinări surprinzătoare, în care trecerea de la una la alta e

făcută în momentul extrem în care deja se cere aceasta; un mod deosebit de fin și eficient de a specula impactul sonorului asupra psihicului căruia i se adresează, dovedind o sensibilă stăpânire a legilor mai ales implicite ale comunicării muzicale.

Laura SMĂRÂNDESCU

Orchestra de cameră Radio

Un concert ale cărui muzici nu păreau să interogheze asupra Ființei, ci ofereau chiar unele răspunsuri - așteptate oarecum de spiritul nostru - a fost **concertul de concerte** al Orchestrei de cameră Radio, condus de Horia Andreescu.

Concertul nr.1 pentru violoncel și orchestră (solistă Anca Vartolomei) și *Concertul pentru chitară și orchestră* (solist Reinhard Evers) de Anatol Vieru, *Piano Concertino* de Joji Yuasa (solist Andrei Tănăsescu), *Préludes Lyriques* de Aurel Stroe și *Concertul românesc* de György Ligeti au introdus **monumentalul și afectivul** în cadrul celei de-a IX-a ediții a SIMN.

Construit din blocuri sonore contrastante, *Concertul pentru violoncel și orchestră* de Anatol Vieru concentrează, în numai 11 minute, un univers bogat și armonios, un amestec între "rigoare și vioașa nepăsare a curgerii muzicii", între clasicitate și avangardă, între fibra profund lirică a compozitorului și impregnarea ei de febrilitatea dionisiacă a ritmului stravinskian, provenit din *Sacre* (atât de **la modă**, în anii '60 în special). Trecerea de la motivul stravinskian, la momentele de maximă simplitate și puritate, de la intonațiile suspinat - ca un lamento - ale violoncelului, la filigranul unor formule ritmice eterogene, de joc popular și, apoi, la un pasaj cadențial concis, perfect încheșat a apărut, pe de o parte, ca expresie a dexterității maestrului, a abilității sale de a asimila și combina stiluri diferite, fără a fisura însă echilibrul muzicii; pe de altă parte, a semănat cu o autodefinire spiritual-umană, autorul precizându-și poziția față de actul creator, ca pentru a evita interpretările hazardate...

Cu virtuozitate și intuiție sigură, Anca Vartolomei a biruit **densitatea** semnificațiilor partiturii maestrului Vieru, redându-le claritatea și adâncimea.

Deși scris la o distanță de peste trei decenii de *Concertul pentru violoncel* (după 1990), *Concertul pentru chitară* seamănă uimitor cu acesta, cel puțin în primele minute. Registrul chitarei ni-l reamintește pe cel al violoncelului, iar bătăile în lemnul violoncelului orchestrei și ritmul tobelor, sunt echivalente ale pasajelor fagotului din concertul anterior. Dincolo de acești moduli de respirație primitivă, Anatol Vieru se întoarce, în ultimul său concert, la spiritul improvizatoric și la candoarea genuină, prin intermediul intervalelor primare, ca și al unor trasee pentatonice cu iz oriental. Partea a doua - un canon bazat pe motivul cântecului popular francez *Au clair de la lune* - ca o rememorare duioasă a procedurii utilizat de Mahler în prima lui simfonie, unde apare citat un alt cântec francez, *Frere Jacques* -, ne transpune subit într-o dimensiune spațio-temporală, ce capătă